

Bogatstvo praktične ljubavi

Prva Korinćanima 13:4-7

8.11.2020.

Postoje reči koje imaju više značenja ili koje tokom vremena menjaju svoje značenje. Npr. kad kažemo reč „ljubav“, pod njom se podrazumevaju različite stvari. Mlađa generacija pod tom rečju uglavnom misli na seks. U narodnoj muzici ta reč se često čuje, ali njome se tamo najčešće govori o zaljubljenosti, preljubi, neuzvraćenoj ljubavi, itd.

Slično je i sa glagolom „ voleti“. Kažemo da „volimo“ sladoled, „volimo“ decu i unuke, „volimo“ uzbudljiv film; lopov „voli“ da krade, a hrišćanin „voli“ Boga. U svim ovim slučajevima koristimo reč „voleti“, tj. reč za „ljubav“, ali svaka od ovih ljubavi znači nešto potpuno različito (čak i suprotno) od prethodne (npr. voleti Boga i voleti krasti).

I u vreme prve crkve, u Novom zavetu, postojale su četiri reči za ljubav i svaka od njih se odnosila na neku drugu vrstu ljubavi. Reč *storge* odnosila se na – roditeljsku ljubav; reč *filia* označavala je – ljubav među prijateljima; reč *eros* odnosila se na – bračnu ljubav ili ljubav između osoba suprotnog pola; i reč *agape*, koja se pre pojave hrišćanstva koristila vrlo retko, a koju su Hristos, apostoli i prva crkva usvojili, označavala je *požrtvovanu ljubav*, ono što je Hristos učinio za nas ljude (da se žrtvovao se za nas), postala je glavna reč za pravu, hrišćansku ljubav.

U osnovi, svi pojmovi koji su se koristili za „ljubav“ tada i koji se koriste za danas usmereni su na sebe, na ono što ja volim, na ono što je meni ugodno, ono što meni čini zadovoljstvo, itd. Jedino reč „agape“ preusmerava naš pogled sa sebe na drugoga. Ako sam ud tela Hristovog, onda za mene nije važno samo da li je meni dobro, da li ja nešto volim, da li je nešto po mom ukusu, već na prvom mestu treba da mi bude – da li je nešto dobro, ugodno, korisno... za moga brata ili sestru.

Zbog toga ljubav „agape“ nije dobra *emocija*, već ispravan *odnos* koji ima za posledicu i dobre emocije. Pavle možda najbolje definiše tu vrstu odnosa (mada reč „ljubav“ tamo ni ne pominje) kad Filipljanima kaže: *3Ne činite ništa iz sebičnosti ili prazne slave, nego u poniznosti smatrajte jedan drugoga većim od sebe. 4Ne gledajte pojedini samo na svoju vlastitu korist, nego i na korist drugoga (KS). 5Razmišljajte isto kao i Hristos Isus (SSP)...* (Fil. 2:3-5), a zatim nastavlja da govori da sve to činimo ugledajući se na ono što je Hristos učinio za nas.

Ovde, u Prvoj Korinćanima 13, Pavle piše Korinćanima o darovima, a onda, u sred toga, prestaje da govori o darovima i počinje da veliča ljubav i ističe da je ona važnija od darova. A razlog je što jedan deo Korinćana nije shvatio svrhu darova, pa su, pošto su bili individualisti, darove – koji su im dani radi dobrobiti drugih, tj. cele crkve – upotrebljavali isključivo radi vlastite promocije. Zato ovaj Pavlov nagli prelaz sa darova na ljubav predstavlja *preusmeravanje* Korinćana ili promenu njihovog fokusa na sa sporedne na važnije stvari ili sa pogrešne na pravu stvar. Ili, kao ovog puta, on skreće njihovu pažnju sa važnih stvari (tj. darova) na najvažniju stvar – na požrtvovanu ljubav; sa njih samih, na celo Hristovo telo, crkvu.

Da bi to postigao, Pavle je u ovoj glavi najpre *uporedio* ljubav (agape) s darovima (1-3), zatim je istakao i *analizirao* osobine prave ljubavi (4-7) i na kraju je *istakao prednosti* ljubavi i njenu neprolaznost (8-13). Naš fokus danas će biti na ovom drugom, na osobinama prave ljubavi (4-7)

Na osnovu 4-7 stiha, jedan komentator je naveo 9 vrlina ljubavi:

1) Ljubav dugo trpi	– strpljenje
2) Ljubav je dobra	– dobrotu
3) Ljubav ne zavidi	– velikodušnost
4) Ljubav se ne hvali i ne nadima	– poniznost
5) Ljubav se ne ponaša nepristojno	– učtivost
6) Ljubav ne traži svoje	– nesebičnost
7) Ljubav se ne ljuti	– Dobročudnost
8) Ljubav ne uračunava zlo	– bezazlenost
9) Ljubav se ne raduje nepravdi, nego se raduje istini	– iskrenost

Pavle ističe ljubav kao nešto „najveće“ ili najuzvišenije; kao vrhovno dobro u životu, „summum bonum“, kao vrhovni Božiji dar čoveku. Evanđeoski hrišćani običnu ističu veru kao nešto najveće, ali Pavle, a ni Hristos, i nijedan biblijski pisac se ne bi s time složili. Pavle čak kaže, malo pre toga: „I ako imam svu veru – tako da gore premeštam – a ljubavi nemam, ništa sam (2). I drugi biblijski pisci čine to isto, ističu u prvi plan ljubav. Petar, na primer, kaže: „*Pre svega imajte žarku ljubav jedni prema drugima jer ljubav pokriva mnoštvo greha!*“ (1. Pet. 4:7). Ljubav treba imati – pre svega (drugog). Zašto? Jer je najveća, najpotrebnija. Jovan ide i korak dalje. On kaže da je Bog ljubav: „*Ko ne ljubi, nije upoznao Boga jer Bog je ljubav*“ (1. Jov. 4:8).

Zašto je ljubav najveća? Zato što u njoj postoji potencijal za sve ostale duhovne i karakterne osobine koje su nam potrebne. Jevreji, u Hristovo i Pavlovo vreme su nastojali da pomoću držanja Zakona odu u nebo. Zato su se trudili da drže deset Božijih zapovesti i stotine, možda hiljade, drugih zakona i propisa koje su sami doneli. Hristos je došao i pokazao im jednostavniji način da je dovoljna samo jedna stvar koja ispunjava sve te zapovesti, a to je – ljubav prema Bogu i svom bližnjem, jer u ljubavi ima sve što je potrebno.

Pavle se nadovezuje na tu Hristovu misao i pokazuje Korinćanima „uzvišeniji put“. Ukazuje im na ljubav u kojoj ima sve što im je potrebno za život i pobožnost. Zbog toga on razlaže pojam ljubavi na sve njegove sastojke i pokazuje šta u njima ima i zašto su nam važni. Evo, kako on to čini.

Ljubav je strpljiva, ili kako neki prevodi kažu: „ljubav dugo trpi“. Značenje ovoga je otprilike suprotnost onome što se kod nas kaže „imati kratak fitilj“. Ljubav ima dug fitilj, ne plane odmah, već čeka da se stvar slegne, da bi se moglo razmisliti i odgovoriti u miru. Kod nas ima još jedan koristan izraz za ovu osobinu ljubavi, a to je: treba sačekati da prenoći. Ima situacija u kojima smo mi pod snažnim pritiskom da reagujemo odmah, da mu/joj saspemo sve u lice..., ali ljubav nije takva. Ona dopušta da stvar „prenoći“, da se mi malo presaberemo i smirimo, pa tek onda reagujemo i odgovorimo.

Koliko je samo situacija u životu zbog kojih mi je žao što sam bio prebrz i nisam sačekao. Ne znam da li ih i vi imate!?

Ljubav je dobra. Ili: ljubav čini dobro. „Da li ste (...) primetili koliki deo Hristovog života je prošao u činjenju dobrih dela?“, pita se jedan poznati propovednik u svojoj propovedi, i ogovara, „ako pogledate njegov život (...), otkrićete da je Isus proveo veliki deo svog vremena usrećujući ljude ili jednostavno čineći im usluge... Dobrota se postiže ljubavlju, a *ljubav nikad ne prestaje*.“¹ Ne znam da li ste primetili da mnogi ljudi svoju „dobrotu“ definišu negativno, u smislu: Ja sam dobar, jer *ne* kradem, *ne* lažem, *ne* pušim, *ne* pijem... Međutim, dobrota se ne može izraziti negativno. Ne lagati, ne krasti, ne pušiti, ne piti... – to nije ništa; to se podrazumeva. Čovek nije dobar samo zato što – nije loš! Dobrota je činjenje, a ne ne-činjenje; ona je *delo*, dobro delo. Ona nije odsustvo loših dela. Onaj ko tvrdi da je „dobar“ zato što nije „loš“, on ili ona se, u stvari, samo izgovaraju za ne činjenje. Štaviše, oni traže i pohvalu za nečinjenje.

Crkve su pune „dobričina“ koje ništa ne čine, ali žele da ih se hvali. Dobro potiče od Boga, jer ono je izraz ljubavi, a *Bog je ljubav*. Njega Bog proizvodi u nama čim mu se stavimo na raspolaganje. Stoga je pravo pitanje: jesam li se stavio ili stavila Bogu na raspolaganje. Ako nisam, onda iz mene dobro ne izlazi, jer nema šta da ga u meni pokrene i proizvede.

Izvorna reč ima prizvuk „*pokazivanja* dobrote“, ne posedovanja dobrote kao nekog našeg trajnog stanja. Činjenje dobra zahteva moju volju, moje vreme, moju želju i naročito donošenje odluke da učinim dobro. Jer, dok god ne odlučim da ga učinim, sigurno neću ni da ga učinim. „Dobro“ – to nije jedno delo koje traje. To je ceo niz malih dela, motivisanih ljubavlju, za koje se mi uvek iznova odlučujemo da ih učinimo. Činjenje dobra je najtačnije merilo ljubavi.

Evandeoski hrišćani su prosto opčinjeni verom. Dobro je što je smatraju presudnom za spasenje, ali je tragično kad je smatraju jedinom i dovoljnom osobinom za ceo hrišćanski život. Pavlova trinaesta glava 1. Korinćanima najbolje pokazuje šta je mislio Jakov kad je rekao: „*Vera bez dela je mrtva*.“ Ljubav, a ne vera, čini hrišćanski život – životom.

Ako ova današnja propoved treba da nas na išta navede, na neku odluku, neku ličnu, unutrašnju promenu..., to bi onda trebalo da bude – da naša ljubav postane niz malih i velikih dela prema braći i sestrama, i drugim ljudima, bližnjima (čak i neprijateljima) za koja se uvek, ponovo i ponovo, svesno odlučujemo, motivisani Božijom inicijativom, Boga koji je ljubav. Ili, kako isti apostol Pavle kaže u 2. Solunjanima 3:13 „...*neka vam ne dojadi da činite dobro*.“ Ova odluka – ako uspemo da je donesemo – mogla bi da transformiše ostatak našeg života.

Ljubav ne zavidi. Mada smo za dobrotu rekli da ona ne može da se definiše negativno (po onome što *ne* radimo), ove ostale osobine ljubavi mogu, pa su sve naredne osobine i definisane negativno. U stvari, sve naredne ljudske osobine tiču se dobrih dela, ali predstavljaju suprotnost ili neprijatelje dobrim delima, pa tako i neprijatelje ljubavi. Zato su sve one definisane negativno, jer ljubav je uvek upravo suprotna od njih: ljubav – ne zavidi, ne hvali se, ne ponaša se nepristojno, ne traži svoje, ne

¹ Henri Dramond, *Najveća vrednost na svetu – hodati u ljubavi*, Evandeoska crkva, Senta 1999., str.16.

ljuti se, ne uračunava zlo i ne raduje nepravdi, nego se raduje istini. Samo ova poslednja ima i negativnu i pozitivnu stranu.

Najpre, vidimo kako ljubav *ne* zavidi. Zavist je rezultat poređenja sebe s drugima. „Kad god pokušate da učinite neko dobro delo, otkrićete da i drugi ljudi rade to isto, i verovatno, bolje od vas.“² Zato što smo grešni, u nama tada odmah počinje da se budi zavist. Ali, to je pogrešno, jer zavist je pogrešna motivacija i ona stvara pogrešan zaključak o poreklu naših dobrih dela. Naša dobra dela nisu „naša“, ona su izvorno Božija, iako mi jesmo njihovi izvršioci, i ona ne mogu da se dese dok mi ne odlučimo da ih preduzmemo. Za poređenje s drugima, koje izaziva zavist, nema nikakve potrebe, jer Bog je bogat ljubavlju i dela njegove ljubavi neće nikad biti dovoljno.

Zbog toga, zavist je neprijatelj dobrih dela, pa tako i ljubavi. Ona onesposobljava Božije dete za Božija dela. Kao što kaže Solomon u svojim Pričama (14:30): „...*Od zavisti trunu kosti.*“

Ljubav se ne hvali i ne nadima. Ovo govori o osobini poniznosti ljubavi. Svako ko nešto čini „iz ljubavi“, on ili ona ne žele da se o tome ne govori na sva usta. Često puta oni ne žele da to zna čak ni onaj prema kome oni taj čin ljubavi pokazuju. Zbog toga je najveći broj pravih dela ljubavi anoniman i ta dela vidi samo Bog. Bog vidi svako delo, ali ljudi ne moraju da vide. Naravno, ne mogu sva dela ljubavi da budu anonimna. (Npr. dela ljubavi prema bračnom drugu teško mogu da budu anonimna). Ali, anonimnost je često puta dodatni znak odsustva hvalisanja.

Odsustvo hvalisanja pred ljudima je znak vere i očekivanja samo od Boga, a ne od ljudi. Sam Isus, u Evanđelju po Mateju 6:3-4 – govoreći o milostinji – snažno naglašava da ona treba da se čini u tajnosti: „*Nego, kada daješ milostinju, neka tvoja leva ruka ne zna šta čini desna, da tvoje davanje bude u tajnosti i uzvратиće ti tvoj Otac, koji gleda u tajnosti.*“ Dela ljubavi zahtevaju tajnost.

Hvalisanje je veliko iskušenje za nas hrišćane, jer naša ljudska, grešna narav, hoće publicitet; hoće priznanje. Čitajući neka stara pisma jednog našeg starog misionara, naišao sam na jedno u kome onaj koji mu piše govori kako je, dok se vraćao od njega kući, u vozu svedočio raznim ljudima, pa onda kaže: „Svi su, a najviše mladi (inače, radilo se o starom čoveku), potvrđivali sve što su od mene čuli... Hvala Gospodu za sve što čini preko mene koji sam samo njegov sluga...“ Pretpostavljam da je ovaj čovek – kad je čuo svedočanstvo ovog misionara, kako je Gospod velike stvari učinio preko njega (mada se misionar nije hvalio) – osetio potrebu da i sam istakne neke „svoje“ zasluge, pa je to učinio na ovaj način.

Hvalisanje osiromašuje naš duhovni život i čini nas duhovno besplodnima, jer oni koji nas slušaju, vrlo brzo i lako zaključuje da li je nama stalo do njih i njihovog spasenja ili do sebe i svoje ljudske egocentričnosti.

Ljubav se ne ponaša nepristojno. Pristojnost i njena suprotnost (nepristojnost) se tiču ispoljavanja i pokazivanja ljubavi u javnosti, u

² Dramond, 1999:18.

društvu. Ako nekoga iskreno volimo, nećemo nikad poželeti da tu osobu iskompromitujemo u javnosti. Kao i kod prethodne osobine (ne hvalisanja) i ovde tajnost igra veliku ulogu. Prava ljubav je uvek jednaka, u svakoj situaciji, i u tajnosti i u javnosti. Pošto naše osobine, i pozitivne i negativne, jedino dolaze do izražaja u javnosti, mi često zloupotrebljavamo javnost time što pokušamo da sebe istaknemo tako što nekoga ocrnimo. Zapravo, koristimo javnost za ličnu promociju, po cenu da nekoga iskompromitujemo. To nije osobina hrišćanske ljubavi; ona to ne čini. Božija deca bi trebalo, u svim situacijama, posebno u javnosti, da budu pristojni ljudi. To od njih zahteva Božija ljubav.

Ljubav ne traži svoje. Mi živimo u vremenu ljudskih prava. Posle Drugog svetskog rata (1948. god.) UN su donele Povelju o ljudskim pravima. Naravno, to je bio potreban dokument, jer u svetu postoje nasilnici, čak i države koje se ponašaju nasilnički, i zbog toga mnogi ljudi i narodi nastradaju, jer, s jedne strane postoje nasilnici, a s druge, ne postoje zakoni koji bi to nasilje sankcionisali. Još uvek postoje države u kojima su veoma ugrožena prava žena, prava dece, prava manjina, itd.

Međutim, često puta, insistirajući na svojim pravima, ljudi sve više gube iz vida svoje obaveze. Ja hoću da vi poštujete moja prava, ali me ne zanima kakve su moje obaveze prema pravima drugih. Zato ja *tražim* svoje, ali *ne dajem* ništa od sebe.

Jedini stvarni balans po pitanju nečijih prava može da donese iskrena ljubav. Zapravo, što se tiče prava, ljubav ide i korak dalje – ona ni ne traži nikakva prava. Ona prava prepušta Bogu, od koga ona i potiču. Pred Bogom mi nemamo nikakva prava. Ono što, ipak, primamo, je izraz njegove milosti. Međutim, za nas ljude Božija milost je paradoksalna: tek kad se odrekemo svojih ljudskih prava, kad ih „ne tražimo“, već radimo na ostvarivanju prava drugih, onda nam Bog da doživimo i ostvarenje svojih prava.

Videti potrebe drugih, ne mareći za svoje, je preduslov prave ljubavi. Ljubav stavlja drugoga ispred nas. U Delima apostolskim 20:35, citirajući Isusove reči Pavle je rekao: „Blaženije je davati, nego primati!“ Kad hrišćani nisu spremni na davanje, delo Božije stoji, ne napreduje. I to, ne napreduju ni oni, ni Božije delo. Kad hrišćani postanu spremni na davanje, tj. da ne traže svoje, odjednom napreduje oboje, i oni i Božije delo. Tu se misli na svaku vrstu davanja, kako na duhovno, tako i na materijalno.

Ljubav se ne ljuti se. Zašto je ljutnja uvrštena u neprijatelje ljubavi? Kaže jedan tumač da postoje dve vrste greha, „gresi tela“ i „gresi temperamenta“. Oni se najbolje mogu sagledati na primerima mlađeg i starijeg sina iz izveštaja o izgubljenom sinu. Čitalac se više okomi na mlađeg, „bludnog sina“, koji je tipičan primer žrtve „greha tela“. Međutim, stariji sin, koji je primer „greha temperamenta“ se pokazao kao mnogo veći problem. Mlađi sin je „došao k sebi“ i pokajao se, ali stariji nije. On se naljutio i na svog mlađeg brata, i na oca koji je mlađeg brata ponovo prihvatio. Njegova samo-pravednost i uvređenost dovele su ga do potpune nemogućnosti da vidi i prihvati rešenje koje se nalazilo u spremnosti oca da oprost. Jednostavno, on nije razumeo ljubav i nije je imao, niti

pokazao. Ljutnja je veoma opasna crta ljudskog karaktera, jer najčešće isključuje mogućnost rešenja. Ljubav uvek ima rešenje; ljutnja ga nema, beži od njega i zatvara se za njega.

U crkvama zna da se nađe ljutih ljudi, koji znaju da Bog prašta, uključujući i njima, ali oni teško praštaju bilo kome. Oni ne razumeju ljubav i zatvoreni su za nju. Ljubav, često puta, ima mnogo manje problema sa mlađim sinom, koji deluje kao veći grešnik, jer on je otvoren za rešenje i traži ga. Da li smo mi otvoreni za rešenja ili nas je neko trajno naljutio tako da nas rešenje uopšte ne zanima? To je pitanje ljubavi.

Ljubav ne uračunava zlo i ne raduje nepravdi, nego se raduje istini. Ove dve ili tri poslednje osobine ljubavi predstavljaju izraz gledanja na stvari sa pozitivne strane. Ne radi se o onome što se zove „positive thinking“, tj. o poricanju stvarnosti. Već se radi o tome da ljubav ima rešenje za sve, samo ga treba tražiti, očekivati i biti otvoren za njega. „Ne uračunavati zlo“ ne znači „praviti se lud“ ili „biti naivan“, već znači biti ispunjen nadom i očekivanjem da do rešenja može doći. Ukratko, to znači raditi na iznalaženju rešenja sa uverenjem da ono postoji.

U praksi, to se dešava tako što se takva osoba uvek raduje i najsitnijim znacima i pojavama istine. Ljubav voli istinu i zato je stalno traži. Ima otvorene oči za nju. Zato hrišćani koji su ispunjeni ljubavlju uvek zrače i radošću, jer njih nikakve okolnosti ne mogu da sruše. To važi i za situaciju u kojoj upravo živimo.